

Hæstaréttardómar.

Útgefandi: Hæstiréttur.

LIX. árgangur.

1978

Miðvikudaginn 4. janúar 1978.

Nr. 233/1977. Alþýðusamband Íslands vegna Alþýðusambands Norðurlands vegna þeirra aðildarféлага þess, sem standa að Lífeyrissjóði verkalyðsfélaga á Norðurlandi vestra,

gegn

Vinumálasambandi samvinnufélaganna vegna Sængurgerðar Sambands íslenskra samvinnufélaga, Sauðárkróki, og Lífeyrissjóðs SÍS.

Kærumál. Félagsdómsmál. Frávísunardómur staðfestur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Björn Sveinbjörnsson, Benedikt Sigurjónsson og Þór Vilhjálmsson.

Með kæru 12. desember 1977, sem barst Hæstarétti 21. s. m., hefur sóknaraðili samkvæmt 67. gr. laga nr. 80/1938 kært til Hæstaréttar frávísunardóm Félagsdóms, uppkveðinn 29. nóvember 1977, í máli sóknaraðilja gegn varnaraðilja. Kærefrestur samkvæmt 67. gr. laga nr. 80/1938 er vika frá uppsögu dóms eða úrskurðar, og hafa yngri lög eigi haggð því ákvæði. Í 64. gr., 3. málsg., laganna er boðið, að tilkynna skuli málflytjendum, hvar og hvenær dómur eða úrskurður verði kveðinn upp. Samkvæmt gögnum máls sótti enginn þing af hálfu sóknaraðilja, er hinn kærði frávísunardómur var kveðinn upp, og var málflytningsmanni hans eigi tilkynnt um dómþingið. Þegar svo hagar til, þykir bera að beita meginreglu 22. gr. laga nr. 75/1973 um upphaf kærefrests samkvæmt 67. gr. laga nr. 80/1938 og miða við það, er aðilja eða fyrirsvarsmanni hans varð kunnugt um dóm eða úrskurð.

Miða verður við það, að sóknaraðili hafi eigi öðlast vitneskju um uppsögu framangreinds dóms fyrr en hinn 7. desember 1977, og er kæran því fram komin innan réttis kærufrests.

Sóknaraðili krefst þess, að hinum kærða frávisunardómi verði hrundið og lagt fyrir Félagsdóm að leggja efnisdóm á málið. Þá krefst sóknaraðili kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða dóms og kærumálskostnaðar.

Með skírskotun til forsendna hins kærða dóms ber að staðfesta hann.

Samkvæmt þessum málsúrslitum ber að dæma sóknaraðilja til að greiða varnaraðilja kærumálskostnað, sem ákveðist 40.000 krónur.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði frávisunardómur á að vera óraskaður.

Sóknaraðili, Alþýðusamband Íslands vegna Alþýðusambands Norðurlands vegna þeirra aðildarfélaga þess, sem standa að Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra, greiði varnaraðilja, Vinnumálasambandi samvinnufélaganna vegna Sængurgerðar Sambands íslenskra samvinnufélaga, Sauðárkróki, og Lífeyrissjóðs SÍS, 40.000 krónur í kærumálskostnað að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur Félagsdóms 29. nóvember 1977.

Mál þetta, sem tekið var til dóms í dag, er höfðað með stefnu, útgefinni 3. f. m.

Stefnandi er Alþýðusamband Íslands vegna Alþýðusambands Norðurlands vegna þeirra aðildarfélaga þess, sem standa að Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra.

Stefndi er Vinnumálasamband samvinnufélaganna vegna Sængurgerðar Sambands íslenskra samvinnufélaga, Sauðárkróki, og Lífeyrissjóðs SÍS, Reykjavík.

Efniskröfur stefnanda eru nú þær, að viðurkennt verði með

dómi, að starfsstúlkur Sængurgerðar SÍS á Sauðárkróki eigi rétt til að vera í lífeyrissjóði stéttarfélags síns, þ. e. Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra, og að þeim sé óskýlt að greiða iðgjöld til Lífeyrissjóðs SÍS. Stefnandi krefst og málskostnaðar úr hendi stefnda að mati dómsins.

Dómkröfur stefnda í greinargerð eru þær aðallega, að málinu verði vísað frá dómi, en til vara, að kröfur stefnanda fái ekki framgang. Í báðum tilvikum krefst stefndi málskostnaðar úr hendi stefnanda.

Munnlegur málflutningur um framkomna frávísunarkröfu fór fram í dag. Í þessum þætti málsins gerir stefndi þær kröfur, að málinu verði vísað frá dómi og að stefnanda verði gert að greiða honum málskostnað. Dómkröfur stefnanda í þessum þætti málsins eru þær, að frávísunarkröfu stefnda verði hrundið og stefndi dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað.

Í stefnu er málavöxtum lýst svo, að með bréfi, dags. 25. febrúar sl., hafi starfsstúlkur Sængurgerðar Sambands íslenskra samvinnufélaga á Sauðárkróki óskað þess, að stéttarfélag þeirra beitti sér fyrir því, að þær fengju að eiga aðild að Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra, eins og flestar þeirra höfðu átt, áður en þær hófu störf hjá sængurgerðinni. Hafi beiðni þessi komið fram vegna þess, að fyrirtækið hafi greitt iðgjöld þeirra til Lífeyrissjóðs Sambands íslenskra samvinnufélaga. Hafi og fyrirsvarsmenn fyrirtækisins talið, að starfsstúlkunum bæri að vera í þeim lífeyrissjóði. Af hálfu stefnanda hafi því hins vegar verið haldið fram, að réttur skilningur á 8. gr. rammisamnings stefnda og fleiri við 16 manna nefnd aðildarsamtaka Alþýðusambands Íslands frá 19. maí 1969 leiði til þess, að starfsstúlkum sængurgerðarinnar sé ekki aðeins heimilt, heldur skýlt, að vera í lífeyrissjóði stéttarfélags síns, þ. e. Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra. Þar sem aðiljar hafi ekki orðið sammála um skilning á umræddu samningsákvæði, hafi stefnandi talið sér nauðsyn að fá skilning sinn á umræddu ákvæði staðfestan með dómi.

Krafa stefnda um, að vísa beri málinu frá dómi, er byggð á því, að ágreiningur aðilja falli ekki undir lögsögu Félagsdóms. Með lögum nr. 9/1974, 2. gr., hafi fjármálaráðuneytinu verið falið að úrskurða ágreining um það, til hvaða lífeyrissjóðs iðgjöld skuli greiða. Þetta lagaákvæði hafi stefnandi áður virt í sams konar tilvikum og fjallað er um í máli þessu. Ljóst sé, að samkvæmt 2. tl. 44. gr. laga nr. 80/1938 ætti Félagsdómur úrskurðarvald um

ágreiningsefni þetta, ef lögum nr. 9/1974 væri ekki til að dreifa. Þau lög séu hins vegar yngri sérlæg og samkvæmt viðurkenndum lögskýringarreglum rými ákvæði þeirra út ákvæði 44. gr. laga nr. 80/1938.

Krafa stefnanda um, að frávísunarkröfu stefnda verði hrundið, er byggð á því, að samkvæmt 2. gr. stjórnarskrárinnar fari dómendur með dómsvaldið, en litið hafi verið svo á, að þrátt fyrir það geti almennti löggjafinn innan vissra þröngra marka fengið stjórnvöldum tiltekin réttarágreiningsefni til úrlausnar. Ekki sé í lögum nein almenn regla um það, hvaða mál heyri undir úrskurð stjórnvalda. Erfitt sé að gefa ákveðna reglu um þau takmörk, sem setja verði þessari heimild löggjafans, en fullyrða megi, að löggjafanum yrði almennt talið óheimilt að leggja úrskurði um lögskipti borgaranna sín í milli og um ákvörðun refsinga undir stjórnvöld. Úrskurðarvald um þau málefni hafi jafnan verið talið kjarni dómsvaldsins. Af hálfu stefnanda er vitnað til ákvæða 10. gr. Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna og 1. tl. 6. gr. laga nr. 11 frá 9. febrúar 1954 um gildistöku Evrópusamningsins um verndun mannréttinda og því haldið fram, að íslenskum dómstólum beri að taka tillit til þessara ákvæða, þegar þeir taki ákvörðun um það, hvort tiltekin mál eða málaflokkar verði með lögmætum hætti teknir undan lögsögu þeirra. Stefndi telur, að ákvæði 2. gr. stjórnarskrárinnar standi í vegi fyrir því, að úrlausn um réttarágreining þann, sem fjallað er um í máli þessu, verði tekin undan lögsögu dómsins. Félagsdómur sé stofnaður til að vera vinnudómstóll og megi því ætla, að úrskurðarvald í máli eins og þessu sé því best komið í höndum hans.

Niðurlagsákvæði 1. mgr. 2. gr. laga nr. 9/1974 er svohljóðandi: „Verði ágreiningur um það, til hvaða lífeyrissjóðs iðgjöld skuli greidd, úrskurðar fjármálaráðuneytið hann, að fenginni umsögn Vinnuveitendasambands Íslands og Alþýðusambands Íslands“. Í ákvæði þessu felst, að rísi ágreiningur um það, í hvaða lífeyrissjóði starfsmaður skuli vera, eigi að bera hann undir úrskurð fjármálaráðuneytisins. Brýtur sú málsmæðferð ekki í bága við ákvæði 2. gr. stjórnarskrárinnar. Fjármálaráðuneytið hefur ekki fjallað um ágreining aðilja máls þessa. Verður málinu því vísað frá Félagsdómi.

Stefnandi greiði stefnda kr. 20.000 í málskostnað.

Dóm þennan kváðu upp: Guðmundur Jónsson, Bjarni K. Bjarnason, Sigurður Línal, Árni Guðjónsson og Guðmundur Vignir Jósefsson.

Dómsorð

Máli þessu er vísað frá Félagsdómi.

Stefnandi, Alþýðusamband Íslands vegna Alþýðusambands Norðurlands vegna þeirra aðildarféлага þess, sem standa að Lífeyrissjóði verkalýðsfélaga á Norðurlandi vestra, greiði Vinnumálasambandi samvinnufélaganna vegna Sængurgerðar Sambands íslenskra samvinnufélaga og Lífeyrissjóðs SÍS, Sauðárkróki, kr. 20.000 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Fimmtudaginn 5. janúar 1978.

Nr. 223/1977. Snorri Guðmundsson

gegn

Ásmundi S. Jóhannssyni.

Kærumál. Málflutningslaun. Úrskurður stjórnar Lögmannafélags Íslands.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Björn Sveinbjörnsson, Benedikt Sigurjónsson og Þór Vilhjálmsson.

Sóknaraðili hefur með kæru 1. desember 1977 samkvæmt heimild í 8. gr. laga nr. 61/1942, sbr. 21. gr. laga nr. 75/1973, kært til Hæstaréttar úrskurð stjórnar Lögmannafélags Íslands, uppkveðinn 16. nóvember 1977. Kæran barst Hæstarétti 19. desember. Krefst sóknaraðili þess aðallega, að sér verði einungis dæmt að greiða varnaraðilja 350.000 krónur í málflutningsþóknun vegna málflutningsstarfa í héraðs-dóms- og hæstaréttarmálinu; Snorri Guðmundsson gegn fjármálaráðherra og samgönguráðherra f. h. ríkissjóðs. Þá krefst hann málskostnaðar fyrir stjórn Lögmannafélags Íslands og kærumálskostnaðar. Til vara krefst hann þess, að sér verði aðeins dæmt að greiða varnaraðilja 635.000 krónur í mál-